

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SPORTO ĮSTATYMO NR. I-1151 PAKEITIMO ĮSTATYMO
NR. XIV-908 1 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto Įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos sporto įstatymo Nr. I-1151 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-908 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Sporto įstatymo projektas) parengtas siekiant suvienodinti valstybės premijų dydžius sportininkams be negalios ir sportininkams su negalia bei jų treneriams už pasiektus to paties lygmens laimėjimus ir užtikrinti, kad būtų sudalytos lygios sąlygoms sportininkams su negalia ir be negalios.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai.

Įstatymo projektą inicijavo ir parengė Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai.

Nuo 2022 m. liepos 1 d. įsigaliosiančios *Lietuvos Respublikos sporto įstatymo* naujos redakcijos (išdėstyta 2022 m. sausio 18 d. priėmus Lietuvos Respublikos sporto įstatymo Nr. I-1151 pakeitimo įstatymą Nr. XIV-908) (toliau – Sporto įstatymas) 23 straipsnio 3 dalis nustato, kad valstybės premija skiriama tik tuo atveju, jeigu šio straipsnio 2 dalyje nurodytų sporto varžybų sporto rungtyje, kurioje buvo pasiektas laimėjimas, varžėsi ne mažiau kaip 16 valstybių atstovai (ši sąlyga netaikoma į olimpičių, paralimpičių ar kurčiųjų arba specialiosios olimpiados žaidynių programas įtrauktoms rungtims) ir laimėjimas buvo pasiektas nurungiant ne mažiau kaip 1/3 varžovų.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Siūloma pakeisti Sporto įstatymo 23 straipsnio 3 dalį, įtvirtinant valstybės premijai gauti sąlygą aukšto meistriskumo sporto varžybose dalyvauti ne mažiau kaip 12 varžovų, siekiant suvienodinti valstybės premijų dydžius sportininkams su negalia ir be negalios už pasiektus to paties lygmens laimėjimus. Ši sąlyga būtų taikoma į olimpičių, paralimpičių ar kurčiųjų žaidynių programas įtrauktoms rungtims. Tuo atveju, kai aukšto meistriskumo sporto varžybose varžytųsi mažiau nei 12 varžovų arba tarptautinė sporto šakos federacija ar tarptautinė nevyriausybinė sporto organizacija apribotų varžovų skaičių, Lietuvos Respublikos Vyriausybė (toliau – Vyriausybė) už tokį pasiektą laimėjimą galėtų nustatyti mažesnę valstybės premijos dydį tokiomis proporcijomis, kiek varžovų trūksta iki 12 varžovų arba tarptautinės sporto šakos federacijos ar tarptautinės nevyriausybinės sporto organizacijos apriboto varžovų skaičiaus.

Suvienodinus valstybės premijų dydžius ir neįtvirtinus į olimpičių, paralimpičių ar kurčiųjų žaidynių programas įtrauktoms rungtims šios valstybės premijai gauti sąlygos – aukšto meistriskumo sporto varžybose dalyvauti ne mažiau 12 varžovų – bei galimybės Vyriausybei atitinkamai mažinti valstybės premijos dydį tuo atveju, kai dalyvautų mažiau nei 12 varžovų, bus sudaryta nelygybė tarp sportininkų su negalia ir be negalios, nes vieni sportininkai (be negalios) teisę dalyvauti žaidynėse, pasaulio, Europos čempionatuose iškovoja dalyvaudami aukšto meistriskumo sporto atrankos varžybose, t. y. esant aukšto meistriskumo sporto varžybų atrankos sistemai, o kiti sportininkai (su negalia) – nesant aukšto meistriskumo sporto varžybų atrankos sistemos.

2022 m. gegužės 4 d. Vyriausybė priėmė 2000 m. rugpjūčio 16 d. nutarimo Nr. 927 „Dėl Valstybės premijų už pasiektus aukšto meistriskumo sporto laimėjimus sportininkams ir jų treneriams dydžių nustatymo ir Valstybės premijų už pasiektus aukšto meistriskumo sporto laimėjimus sportininkams ir jų treneriams skyrimo ir mokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimą ir padidino valstybės premijų sportininkams ir jų treneriams dydžius už paralimpičių ir kurčiųjų žaidynių 1–4 vietas, juos nustatant pusės atitinkamai už olimpičių žaidynių 1–4 vietas dydžio. Už

paralimpinių ir kurčiųjų žaidynių 1 vietą nustatyta 64 050 eurų (t. y. 1 525 bazinės socialinės išmokos (toliau – BSI) dydžio, šiuo metu BSI yra 42 eurai) dydžio valstybės premija (iki šiol buvo skiriama 19 236 eurai arba 458 BSI), už 2 vietą – 32 046 eurų (763 BSI) (iki šiol buvo skiriama 9 618 eurai arba 229 BSI), už 3 vietą – 24 024 eurų (572 BSI) (iki šiol buvo skiriama 6 426 eurai arba 153 BSI), už 4 vietą – 12 810 eurų (305 BSI) (iki šiol buvo skiriama 4 410 eurų arba 105 BSI).

Taip pat Vyriausybėje apsispręsta, kad pakeitimai, susiję su valstybės premijų dydžių suvienodinimu, turėtų įsigaliooti nuo 2025 m. sausio 1 d., t. y. po 2024 metų Paryžiaus vasaros olimpinių žaidynių. Pavyzdžiui, valstybės premija už olimpinių, paralimpinių ir kurčiųjų žaidynių 1 vietą būtų skiriama 64 050 eurų dydžio (šiuo metu už olimpinių žaidynių 1 vietą – 128 058 eurai, paralimpinių ir kurčiųjų žaidynių 1 vietą – 19 236 eurai), už 2 vietą – 32 046 eurų dydžio (šiuo metu už olimpinių žaidynių 2 vietą – 64 050 eurų, paralimpinių ir kurčiųjų žaidynių 2 vietą – 9 618 eurų), už 3 vietą – 24 024 eurų dydžio (šiuo metu už olimpinių žaidynių 3 vietą – 48 048 eurų, paralimpinių ir kurčiųjų žaidynių 3 vietą – 6 426 eurų).

Pažymėtina, kad šiuo metu Lietuvos valstybė skiria vienas didžiausių premijų sportininkams ne tik Europoje (Europos Sąjungoje Lietuva yra 2-oje vietoje), bet ir pasaulyje (Lietuva yra 9-oje vietoje¹), tačiau Lietuvos sportininkų rezultatai prastėja.

Pastebėtina, kad iš 18 Europos Sąjungos valstybių narių:

1) 7 valstybėse olimpinių ar paralimpinių žaidynių 1–3 vietų laimėtojams premijas skiria ne valstybė, o olimpiniai ir paralimpiniai komitetai (Italija, Estija, Ispanija, Belgija, Vokietija, Austrija, Danija),

	Olimpinės žaidynės			Parolimpinės žaidynės		
	1 vieta	2 vieta	3 vieta	1 vieta	2 vieta	3 vieta
Italija	150 000	75 000	50 000	75 000	40 000	25 000
Estija	100 000	70 000	45 000	11 000	7 500	4 800
Ispanija	94 000	48 000	30 000	30 000	15 000	9 000
Belgija	50 000	30 000	20 000	10 000	7 500	5 000
Vokietija	20 000	15 000	10 000	20 000	15 000	10 000
Austrija	17 000	13 000	11 000	8 000	6 000	4 000
Danija	13 500	9 400	6 700	6 700	4 700	3 350

2) 5 valstybėse valstybės premijos nėra numatytos (Liuksemburgas, Suomija, Švedija, Airija, Didžioji Britanija),

3) 6 valstybėse premijas skiria Vyriausybė (Lietuva, Vengrija, Slovakija, Slovėnija, Lenkija, Kroatija):

1) už olimpinių ir paralimpinių žaidynių 1–3 vietas skiriamos vienodo dydžio premijos: Slovakijoje, Slovėnijoje, Lenkijoje ir Kroatijoje;

2) už olimpinių žaidynių 1–3 vietas skiriama 2 kartus didesnė premija nei už paralimpinių žaidynių 1–3 vietą – Vengrijoje.

	Olimpinės žaidynės			Parolimpinės žaidynės		
	1 vieta	2 vieta	3 vieta	1 vieta	2 vieta	3 vieta
Lietuva	115 850	57 920	43 440	17 380	8 690	5 790
Vengrija	112 900	80 600	64 500	56 450	40 300	32 250
Slovakija	22 500	17 500	12 500	22 500	17 500	12 500
Slovėnija	17 160	12 870	8 580	17 160	12 870	8 580
Lenkija	15 000	10 700	8 600	15 000	10 700	8 600
Kroatija	13 900	8 700	6 150	13 900	8 700	6 150

¹ Šaltinis: <https://www.forbes.com/sites/brettknight/2022/02/04/these-12-countries-will-pay-their-olympians-six-figure-bonuses-for-winning-gold-medals/?sh=1ffae14f4ce1>

Pagal valstybės mokamų premijų dydį iš 18 Europos Sąjungos valstybių narių Lietuva yra antra. Taip pat pažymėtina ir tai, kad Europos Sąjungos valstybėse narėse premijos skiriamos už 1–3 vietas, Lietuvoje – už daugiau nei 3 vietas: olimpinių žaidynių – 1–8 vietas, paralimpinių ir kurčiųjų žaidynių – 1–4 vietas.

Šie Įstatymo projektu siūlomi pakeitimai yra vienas iš sportininkų skatinimo modelio sisteminių pokyčių etapų.

Siekiant iš esmės subalansuoti sportininkų skatinimo modelį, numatomi šie sisteminiai sportininkų skatinimo modelio pokyčiai:

1) Padidinti valstybės stipendijas sportininkams ir išplėsti valstybės stipendijų gavėjų ratą, įtraukti pagrindines jaunimo amžiaus grupes.

Numatoma nustatyti valstybės stipendijų 6 dydžių lygius, sumuojant valstybės skiriamas valstybės stipendijas ir Lietuvos tautinio olimpinio komiteto (toliau – LTOK) olimpines stipendijas (loterijų paramos lėšos) ir papildomai visiems sportininkams padidinti valstybės stipendijas mažiausiai 3 bazinės socialinės išmokos (toliau – BSI) dydžiais (t. y. 126 eurai). Pavyzdžiui, šiuo metu už olimpinių žaidynių 1–3 vietas valstybės stipendija yra 1 134 eurų dydžio, LTOK olimpinė stipendija – 1 000 eurų, už olimpinių žaidynių 4 vietą ir pasaulio čempionatų 1–3 vietas valstybės stipendija – 966 eurai, LTOK olimpinė stipendija – nuo 1 000 iki 450 eurų. Už šiuo minėtus laimėjimus būtų siūloma nustatyti 2 394 eurų dydžio valstybės stipendiją ir valstybės lėšomis apmokėtos socialinio draudimo įmokos – 580 eurų. Taigi, pavyzdžiui, sportininkams, pasaulio čempionate užėmusiems 3 vietą ir gavusiems 1 416 eurų dydžio kartu sudėjus valstybės stipendiją ir LTOK olimpinę stipendiją, valstybės stipendija padidėtų beveik du kartus ir papildomai valstybės lėšomis būtų padengtos sportininkų socialinio draudimo įmokos.

Taip pat numatoma išplėsti valstybės stipendijų gavėjų ratą, įtraukti pagrindines jaunimo amžiaus grupes. Siūloma valstybės stipendiją skirti už olimpinių žaidynių 17–24 vietas, į olimpinių žaidynių programą įtrauktos rungties Europos čempionatų ar Europos žaidynių (jeigu atitinkamoje sporto šakoje neorganizuojami Europos čempionatai) 7–8 vietą, paralimpinių ar kurčiųjų žaidynių 7–8 vietą, į paralimpinių ar kurčiųjų žaidynių programą įtrauktos rungties pasaulio neįgaliųjų čempionatų 4–6 vietą, pasaulio jaunimo čempionatų, jaunimo olimpinių žaidynių ir Europos jaunimo čempionatų 4–6 vietą, pasaulio ir Europos jaunimo neįgaliųjų čempionatų 2, 3 vietą.

2) Suteikti socialines garantijas (sveikatos draudimą, ligos, pensijų, motinystės socialinį draudimą) valstybės lėšomis stipendijų gavėjams.

3) Inicijuoti elito sportininkų dvigubos karjeros programą (apie 0,2 mln. eurų kasmet): numatyti galimybę įgyti kvalifikaciją (aukštojoje mokykloje ar kitoje mokymo įstaigoje) aktyvaus sportavimo metu ar pabaigus sportininko karjerą, veiktų konsultavimo sistema dvigubos karjeros klausimais (nuo mokyklos iki sportininko karjeros pabaigos), būtų kaupiamas darbo stažas (pensijai) sportininko karjeros metu gaunantiems valstybės stipendiją, galimybė įgyti aukšto meistriškumo sporto instruktoriaus kvalifikaciją sporto gimnazijoje (priimant Sporto įstatymo 11 straipsnio ir Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašo pakeitimus).

4) Pradėti išskirtinių sportinių gabumų turinčių vaikų atrankos ir rengimo programą (Talentų ID programą) (apie 0,5 mln. eurų per biudžetinę įstaigą Nacionalinę sporto agentūrą). Siekiant tai įgyvendinti, siūloma papildyti Sporto įstatymo 18 straipsnio 3 dalyje nurodytas valstybės lėšomis per aukšto meistriškumo sporto programas finansuojamas sporto organizacijų funkcijas išskirtinių sportinių gabumų turinčių vaikų atranka ir rengimu. Siekiant užtikrinti, kad Lietuvą ir toliau pasaulyje garsintų sportininkai, sporto šakų federacijos turi užtikrinti išskirtinių sportinių gabumų turinčių vaikų atranką ir rengimą. Sporto šakų federacijos, įgyvendindamos šią funkciją, turės sukurti gabių ir talentingų vaikų paieškos, atpažinimo ir rengimo sistemos modelį. Siekiama, kad išskirtinių sportinių gabumų turintys vaikai nuolat papildytų sporto šakų federacijų nacionalines rinktines ir būtų motyvuoti siekti sportininko karjeros.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Numatomos teigiamos Įstatymo projektu siūlomo teisinio reguliavimo pasekmės aptartos šio aiškinamojo rašto 4 dalyje. Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Galima priimtų įstatymų įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimtas Įstatymo projektas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Galima priimtų įstatymų įgyvendinimo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Priimtas Įstatymo projektas neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams?

Įstatymo projektas strateginio lygmens planavimo dokumentams neprieštarauja.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Siekiant Įstatymo projektu siūlomus pakeitimus inkorporuoti į teisinę sistemą, priimti naujų, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios galiojančių įstatymų nereikės.

10. Įstatymo projekto atitiktis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, įstatymų projektų sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

11. Įstatymo projekto atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Įstatymo įgyvendinimui reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, juos priimti turintys subjektai.

Seimui priėmus Įstatymo projektą, Vyriausybė iki 2022 m. birželio 30 d. turės pakeisti, vadovaudamasi nuo 2022 m. liepos 1 d. įsigaliosiančia Sporto įstatymo nauja redakcija, valstybės premijų dydžius – pakeisti 2000 m. rugpjūčio 16 d. nutarimą Nr. 927 „Dėl Valstybės premijų už pasiektus aukšto meistriškumo sporto laimėjimus sportininkams ir jų treneriams dydžių nustatymo ir Valstybės premijų už pasiektus aukšto meistriškumo sporto laimėjimus sportininkams ir jų treneriams skyrimo ir mokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti.

Atsižvelgiant į tai, kad 2022 metams Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos asignavimai yra padidinti (papildomai 2022 metams skirti 7 mln. Eur, 2023 metams – 14 mln. Eur, Seimui priėmus Lietuvos Respublikos loterijų įstatymo Nr. IX-1661 18, 31 straipsnių pakeitimo ir 19 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymą ir Lietuvos Respublikos loterijų ir lošimų mokesčio įstatymo Nr. IX-326 5 straipsnio pakeitimo įstatymą), Sporto įstatymo projekto nuostatomis įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

Suvienodinus valstybės premijų sportininkams ir jų treneriams dydžius, 2025 metais valstybės premijoms reikės 1 764 683 eurų (iš jų 59,3 proc. – sportininkų su negalia valstybės premijoms).

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta, viešosios konsultacijos nevykdytos.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai, kuriuos reikia jam įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, yra „valstybės premija“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.